

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՆԵՐ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՎԱՋԳԵՆ ԱՌԱՋԻՆԻՆ

ՆՈՒՄԻՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց թեմերի առաջնորդ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանն ընթերցողներին է ներկայացրել Վազգեն Վեհափառի մասին իր հուշերից մի շարք հետաքրքիր և գեղեցիկ փոքրիկ պատմություններ, որոնք բերված են նաև կից ռումիներեն թարգմանությամբ¹:

Գրքում գեղեցիկ է նաև 18 լուսանկարներ, ուր Սրբազան Հայրը պատկերված է Վազգեն Վեհափառի հետ: Առաջին լուսանկարը կատարվել է 1956 թվականին: Լուսանկարում պատկերված է Հին Վեհարանում Հայոց Հայրապետի և Մայր Աթոռի միաբանների ներկայությամբ հայրապետական սրբապառ լուսնակն ընթերցող երիտասարդ Տիրայր վարդապետը: Վերջին լուսանկարը 1994 թվականից է և ներկայացնում է աչքերը փակած Հայրապետի առջև խոնարհված Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանին:

Ինչպես հուշագրության սկզբում գրում է Սրբազանը, նա Վազգեն Վեհափառին ճանաչել է փակված 1948 թվականից, երբ ապագա Հայրապետը Մայր Աթոռ էր եկել Գևորգ Զ Կաթողիկոսի հրավերով: Տիրայր Սրբազանը նշում է, որ 1955 թվականի ազգային-եկեղեցական սրբագումար ժողովի, ուր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրվեց Վազգեն Առաջինը, պատգամավորներից այսօր ողջ են ինքը ու ևս երկու հոգի:

Այս գրքի հուշագրական դրվագներից մեր առջև հառնում է հանդարտ, խոհեմ և իմաստուն Հայրապետը: Մտորև ներկայացնում ենք Տիրայր Սրբազանի հուշագրությունից «Օրմանյանի մարանու պատմությունը» դրվագը²:

«1964 թ-ին ուղիղ 40 տարի առաջ, Ս. Էջմիածնում Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իմձ ձեռնադրեց եպիսկոպոս: Վեհարանում, պաշտոնական ճաշկերույթի ժամանակ մա իմձ միտրեց եպիսկոպոսական մի մատանի, որը պատկանել էր Գևորգ Զ Կաթո-

¹ Տե՛ս Ռումինիայի և Բուլղարիայի թեմերի առաջնորդ Ս. Տիրայր արքեպիսկոպոս Մարտիրոսյանի հուշերը Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մասին (մահվան 10-րդ փոսկրիցի առթիվ), ARARAT, 2004 թ., 59 էջ:

² Գիրքը գրված է արևելահայերեն և նոր ուղղագրությամբ:

ղիկոսին, նշելով նաև, որ լինելով նրա քարտուղարն ու սիրելի սանը, այդ մատանուն եմ արժանի: Դա մի մեծ, ծանր մատանի էր, կանաչ զմրուխտ քարով: Մատանին դժվար էր կրել, այն շատ ծանր էր: Երեք տարի անց, Վեհափառի կողմից հրավիրվեցի Վարդանանց տոնի կապակցությամբ պատարագելու և քարոզելու Ս. Էջմիածնում: Բազմաթիվ հյուրեր էին հրավիրված պատարագին: Պատարագից ու քարոզից հետո, պաշտոնական ճաշկերույթի ժամանակ, Վեհափառը պատմեց, թե ինչպես 1951 թ-ին երբ ինքը եպիսկոպոս ձեռնադրվեց, Գևորգ Զ Կաթողիկոսը նրան մկրտեց մի պարզ մատանի ու երբ նա վերադարձավ Կոստանցա քաղաքը իր անդրանիկ պատարագը մատուցելու, այնտեղ, տեղական թաղական խորհուրդը նրան մկրտեց մի այլ մատանի: Ու պատմեց այդ մատանու պատմությունը:

Մի օր, ծերունագարդ մի կին գնացել էր Կոստանցայի հայ ոսկերիչներից մեկի մոտ և ասել, որ ինքը Օրմանյան պատրիարքի հոգեզավակն է, իսկ իր ամուսինը Թուրքիայում հյուպատոս է եղել: Ու երբ նա հյուպատոսի իր պաշտոնավարությունը ավարտել է, Օրմանյան պատրիարքը ի նշան հրաժեշտի իրենց մի մատանի է մկրտել: Այժմ իրենք վերադարձել են իրենց ծննդավայրը՝ Կոստանցա: Մեծահասակ ծնողները ցանկանում են իրենց երկու աղջիկներին թողնել մի հիշատակ այդ մատանուց ու դրանից ուզում են պատրաստել երկու այլ մատանիներ նրանց համար: Ոսկերիչը, որը նաև թաղական խորհրդի անդամ էր, տեսնելով մատանին ու իմանալով, թե ում է այն պատկանել, կնոջը ասում է, որ ափսոս է այդ մատանին փչացնել ու առաջարկում է աղջիկների համար պատրաստի երկու այլ մատանիներ, ցույց տալով կանացի մատանիների գեղեցիկ նմուշներ: Նա նշում է միաժամանակ, որ այդ մատանին արժանի մկրտ կարող է հանդիսանալ Վազգեն եպիսկոպոսի համար, որը շուտով այցելելու է Կոստանցա իր անդրանիկ պատարագը մատուցելու: Կինը ուրախությամբ ընդունում է առաջարկը: Երեկոյան թաղական խորհրդի ժողովին, ոսկերիչը ներկայացնում է մատանու պատմությունը, ասելով նաև, որ չորս աղամանդ պակասում են մատանուց (մոտ 20-22 քարեր էին զարդարում այդ մատանին): Թաղական խորհուրդը որոշում է կայացնում ավելացնել պակասող աղամանդները և Վազգեն եպիսկոպոսի անդրանիկ պատարագից հետո, պաշտոնական ճաշկերույթին այն մկրտ մատուցել նրան: Եվ այսպես, պատարագից հետո, Օրմանյանի մատանին մկրտում են Վազգեն եպիսկոպոսին: Չորս տարի շարունակ Վազգեն սրբազանը կրում է այդ մատանին, մույն այդ մատանիով զալիս է բազմելու նաև Լուսավորչի գահին:

Մատանու պատմությունը ներկայացնելուց հետո, Վեհափառը ներկաներին ասաց. «Ի վարձատրություն այս փառավոր պատարագի ու քարոզի, այս համբավավոր մատանին մկրտում եմ Տիրայր Սրբազանին, քանի որ այժմ նա՝ է ումինահայ թեմի առաջնորդը և որ ումինահայերն էին, որ այս մատանու այն չորս կորած աղամանդները ավելացրին ու մույն ումինահայերն էին, որ այս մկրտ մատուցեցին ինձ»: Ահա այսպես ես ստացա Օրմանյանի նշանավոր մատանին»: